

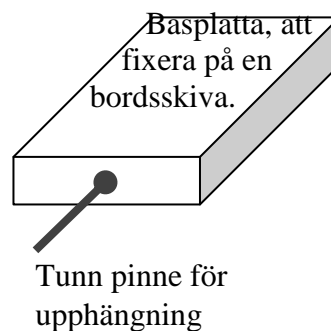
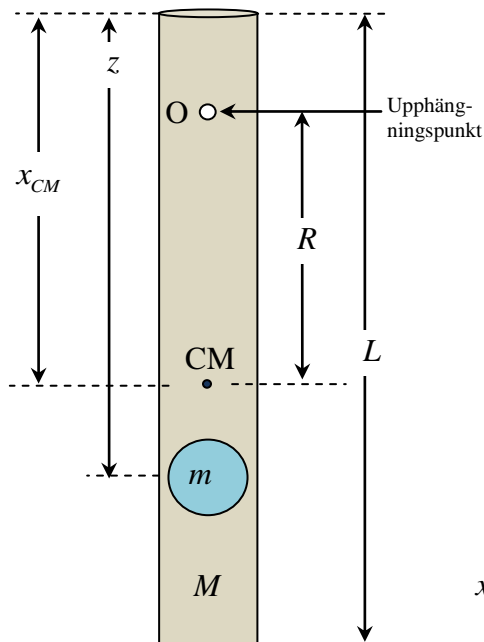
2. Mekanisk “svart låda”: Cylinder med kula

En liten homogen kula med massan m är fastsatt på avståndet z från ena änden på en ihålig cylinder med massan M . Ett antal hål är borrarade vinkelrätt genom cylinderaxeln. Dessa hål gör att cylindern kan hängas upp som en vertikal pendel.

Bestäm följande storheter inklusive feluppskattning, utan att förstöra staven:

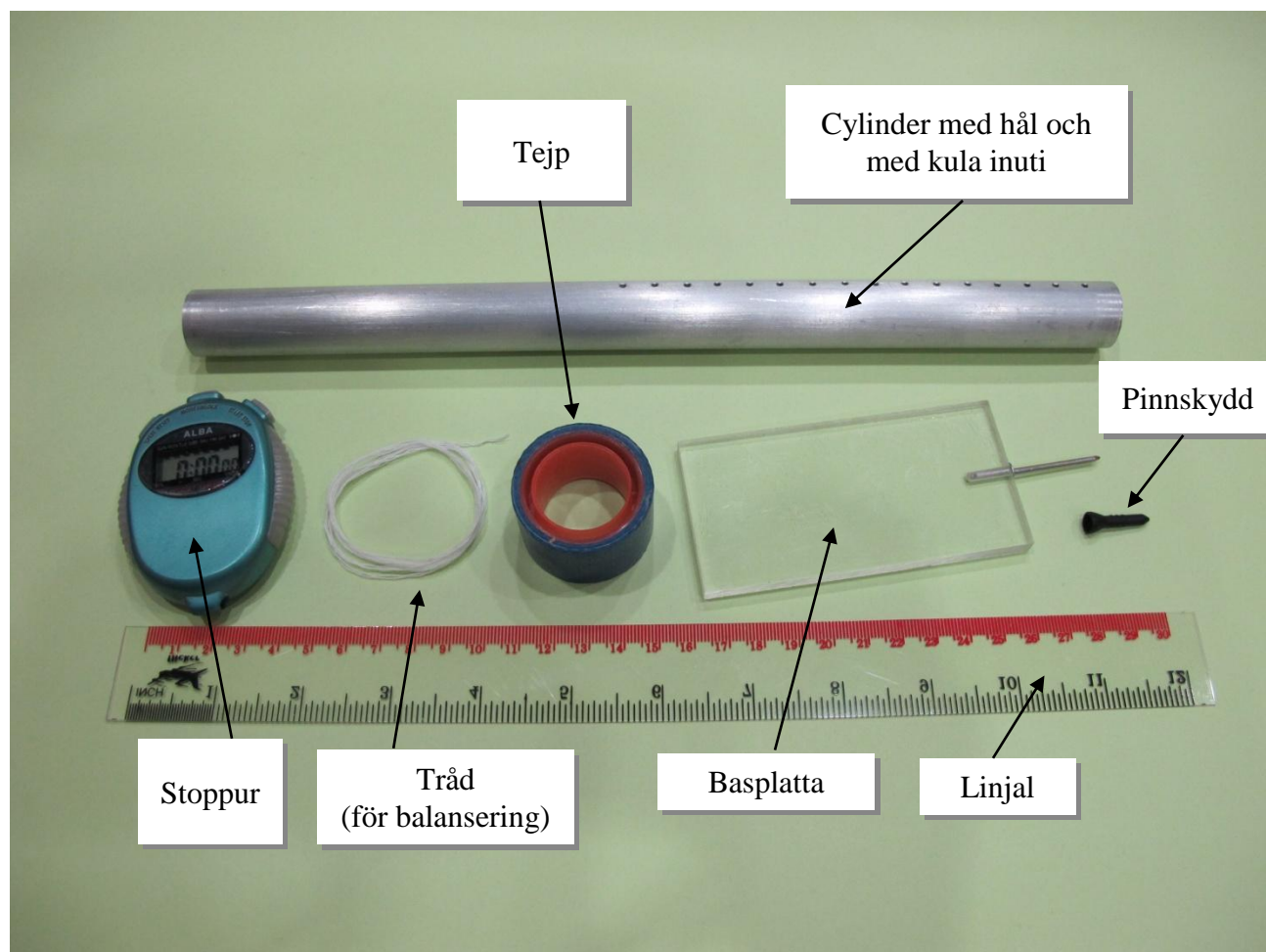
- i. Läget för tyngdpunkten hos cylindern med kula.
Redovisa också en skiss över din metod för lägesbestämningen. [1,0 poäng]
- ii. Avståndet z [3,5 poäng]
- iii. Kvoten $\frac{M}{m}$. [3,5 poäng]
- iv. Tyngdaccelerationen, g . [2,0 poäng]

Utrustning: En cylinder med “flöjthål” med fastsatt kula, en basplatta med en tunn pinne, ett pinnskydd, en linjal, ett stoppur, tråd, en blyertspenna och tejp.

x_{CM} är avståndet från cylinderns övre ände till tyngdpunkten.

R är avståndet från upphängningspunkten till tyngdpunkten.

Varning: Den tunna pinnen är vass. Av säkerhetsskäl ska pinnskyddet alltid sitta på när pinnen ej används.

Användbar information:

1. För en sådan fysisk pendel gäller $\{(M + m)R^2 + I_{CM}\} \frac{d^2q}{dt^2} \gg -g(M + m)Rq$, där I_{CM} är tröghetsmomentet för cylindern med kula kring tyngdpunkten och q är rotationsvinkeln.
2. För en lång ihålig cylinder med längd L och massa M kan tröghetsmomentet för en rotationsaxel vinkelrätt mot cylindern genom dess tyngdpunkt approximeras av $\frac{1}{3} M \frac{L^2}{2}$.
3. Parallellaxelsatsen: $I = I_{\text{tyngdpunkt}} + Mx^2$, där x är avståndet från rotationspunkten till tyngdpunkten, och M är objektets totala massa.
4. Kulan kan betraktas som en ren punktmassa på cylinderns centralaxel.
5. Anta att cylindern är jämnt tjock och att ändpluggarnas massa är försumbar.